Tvorba riječi u virtualnom komunikacijskom prostoru

Pandža, Arian

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:124307

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-20**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij Engleskog jezika i književnosti i Hrvatskog jezika i književnosti

Arian Pandža

Tvorba riječi u virtualnom komunikacijskom prostoru

Završni rad

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Mikić Čolić

Osijek, 2022.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij Engleskog jezika i književnosti i Hrvatskog jezika i književnosti

Arian Pandža

Tvorba riječi u virtualnom komunikacijskom prostoru

Završni rad

Humanističke znanosti, filologija, kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ana Mikić Čolić

Osijek, 2022.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 9. rujna 2022.

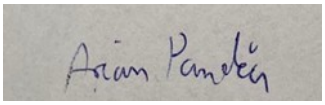

Sadržaj

1. Uvod.....1
2. Novi mediji i njihov jezik.....2
3. Žargon i tvorba riječi.....3
4. Metodologija istraživanja.....4
5. Rezultati.....4
5.1. Izvođenje.....5
5.1.1. Sufiksalna tvorba.....6
5.1.2. Skraćivanje.....8
5.1.3. Tvorba glagola.....12
5.2. Slaganje.....13
5.2.2. Stapanje.....13
6. Zaključak.....15
7. Literatura.....16

Sažetak

Virtualni komunikacijski prostori, odnosno komunikacija putem interneta u zadnjih je nekoliko desetljeća postala najučestalijim oblikom komunikacije. Internetska komunikacija preslika je svakidašnjeg govora u pisanom obliku, izuzev poslovne komunikacije. Budući da je i pisana komunikacija postala preslika svakidašnjeg govora, ne iznenađuje učestalost korištenja riječi koji ne pripadaju hrvatskom standardnom jeziku te manjak brige za gramatičku i pravopisnu točnost. U takvoj su komunikaciji česte i nove riječi koje omogućuju korisnicima virtualnih komunikacijskih prostora da afirmiraju svoj identitet unutar internetskog svijeta te da stilski oblikuju svoj jezik u skladu s internetskim novostima. Internetski je žargon idiom hrvatskog jezika koji je izražen unutar virtualnih komunikacijskih prostora, a karakteriziran je izrazitom ekonomičnošću riječi te utjecajem engleskog jezika. U svrhu ovog završnog rada prikupljen je korpus koji se sastoji od riječi koje pripadaju žargonu virtualnog komunikacijskog prostora te je analiziran kroz klasifikaciju tvorenih riječi prema tvorbenim postupcima. Analiza prikupljenog korpusa pokazala je da najveći broj novih riječi nastaje izvođenjem, odnosno većina je novih riječi nastala od jedne riječi. Ta se jedna riječ u najvećem broju skraćivala raznim tvorbenim postupcima skraćivanja što ukazuje na želju za ekonomičnošću jezika unutar internetskog žargona. Uz izvođenje, u puno se manjem broju javlja slaganje, odnosno tvorenje riječi od dviju ili, rijetko, više riječi. Analiza je korpusa također pokazala veliki utjecaj engleskog jezika što je očekivano zbog dominantnosti engleskog jezika u računalnom svijetu.

Ključne riječi: virtualni komunikacijski prostor, žargon, tvorba riječi, skraćivanje

1. Uvod

Tema je ovog završnog rada tvorba riječi unutar virtualnog komunikacijskog prostora, odnosno istraživanje načina tvorenja riječi koje karakteriziraju pripadajući mu internetski žargon. Cilj je kroz prikupljeni korpus internetskog žargona klasificirati novonastale riječi prema njihovim tvorbenim postupcima. Prvotno će se u radu definirati novi mediji i opisati osobitosti jezika koji obilježava nove medije. Zatim će se u radu ukratko opisati internetski žargon koji je proizišao iz virtualnih komunikacijskih prostora te obrazložiti potreba i obaveza za tvorenjem novih riječi. Najopsežniji dio ovog završnog rada posvećen je rezultatima istraživanja koje se provelo analiziranjem prikupljenog korpusa riječi internetskog žargona. Prikupljeni je korpus klasificiran prema tvorbenim postupcima kojima je riječ nastala te je također prikazan grafički kako bi se ukazalo na brojčanu razliku između tvorbenih postupaka. Preciznije rečeno, korpus se klasificira prvotno između slaganja i izvođenja, ovisno o tome je li riječ nastala od jedne riječi (izvođenje) ili od više riječi (slaganje). Onda se ovisno o tome kojem osnovnom tvorbenom načinu pripada, dodatno dijeli na tvorbene načine koje obuhvaćaju slaganje i izvođenje. Analiza je korpusa pokazala da je skraćivanje najučestaliji tvorbeni postupak te da su novonastale riječi pod velikim utjecajem engleskog jezika.

2. Novi mediji i njihov jezik

Tehnološki napredak čovječanstva konstantno mijenja živote ljudi, a prisutnost konstantne promjene odrazila se i na (hrvatski) jezik. Napredak je tehnologije doveo do izuma interneta, računala i mobilnog telefona, tri izuma koja danas dominiraju ljudskom komunikacijom. „Ovi su novi mediji i njihove tehničke mogućnosti istisnule stare običaje komuniciranja i započeli na krilima tih velikih mogućnosti novu stranicu povijesti u kojoj više ne caruje samo pismo ili samo govor, već je u komunikaciji elektroničkom poštom, SMS-om, *Facebookom*, *Twitterom*, u blogovima ili pričaonicama zavladalo pismo s elementima govora." (Filipan-Žignić, 2012: 11) Takvi se komunikacijski prostori nazivaju virtualnim komunikacijskim prostorima jer se radi o nematerijalnoj stvarnosti omogućenoj računalom. Oni nemaju regulirana jezična pravila nego su samo produžetak usmenog, svakodnevnog govora. Nepostojanje i nepotrebnost pravila rezultira velikom jezičnom slobodom, a u kombinaciji s neopisivo velikom kvantitetom svakodnevnog pisanja, hrvatski se jezik neprestano širi i mijenja. „Na internetu danas ima više tekstova nego li u svim knjižnicama svijeta, a oni se neprestano još i multipliciraju. Oni koji dosada nikada nisu napisali neko pismo danas pišu mailove ili SMS-ove." (Filipan-Žignić, 2012: 13)

Za komunikaciju internetom potrebno je ispuniti određene preduvjete, a to su pristup računalu, telefonskoj liniji, modemu i softverskom paketu. Podaci, u slučaju komunikacije preko interneta to su poruke, prenose se internetskim protokolom s jednog računala do drugog. Prvi značajni i najstariji virtualni komunikacijski prostor jest elektronička pošta koja se i danas koristi, a njezina je primarna svrha formalna komunikacija. Elektronička je pošta otvorila put novim, bržim oblicima slanja poruka poput globalnog čavrljanja, odnosno pričaonice (*chat*) i usluge instantnih poruka (*instant messaging*). Usluga je instantnih poruka danas jedan od najpopularnijih virtualnih komunikacijskih prostora, a ono što ju odvaja od elektroničke pošte jest da se instantne poruke odvijaju sinkronijski, u stvarnom vremenu. Usluga instantnih poruka sastavni je dio svake društvene mreže, a i velikog broja mrežnih stranica. Neke su od najpopularnijih usluga instantnih poruka *Facebook Messenger*, *WhatsApp*, *Telegram* i *Discord*. „Kod weba, elektroničke pošte, pričaonice, *Facebooka* i dr. radi se o modelu elektronički medijatizirane komunikacije zajednice. Taj model zapravo uključuje sve proizvode medija i usluge bez kojih nema interakcije i multimedijalnosti poput teksta, audio i video zapisa te grafika, a koji su nezamislivi bez digitalne tehnike." (Filipan-Žignić, 2012: 26)

Jezik koji pronalazimo u tim virtualnim komunikacijskim prostorima znatno je neujednačen, a neke su od jedinstvenih značajki tog jezika „emotikoni (smješci i dr.), skraćenice, grafičko-stilistička sredstva (npr. @), ponavljanja istih glasova i znakova za opisivanje raznih emocionalnih stanja (npr. hey!!!!!!!!) itd.“ (Filipan-Žignić, 2012: 49). Ovisno o kojem se virtualnom komunikacijskom prostoru radi, postoje različite stilske inačice jezika oblikovane i uvjetovane samim korisnicima, njihovom dobi, zanimanjem, edukacijom ili podrijetlom. Ulogu igra i namjena pojedinog virtualnog komunikacijskog prostora. Standardni jezik najčešće će se pojaviti u obliku elektroničke pošte, bloga ili foruma, ponajprije jer se radi o asinkronoj komunikaciji. S druge strane, korisnici koji šalju poruke uslugom instantnih poruka ili pričaonicom često zanemaruju velika i mala slova, interpunkcijske znakove te se koriste velikim brojem žargonizama i ostalim riječima koje ne pripadaju standardnom jeziku. Takvo pisanje upućuje na presliku svakodnevnog razgovora, samo u pisanom obliku, a tome pridodaje i činjenica da korisnici najčešće pišu preko tih usluga svojim prijateljima i obitelji. „Općenito se može reći da se na *Facebooku* mogu pronaći elementi konceptualne pismenosti u tekstovima pisanim standardnim jezikom posebice kod starijih korisnika, iako i kod njih ima mnoštvo primjera konceptualne usmenosti ili u korporativnom *Facebooku*, dok kod mlađih korisnika (do 30 godina) prevladavaju elementi karakteristični za privatnu komunikaciju i konceptualnu usmenost“ (Filipan-Žignić, 2012: 128).

3. Žargon i tvorba riječi

Posebnost i razlikovnost od pisanih i usmenih tipova komunikacije utjecala je na razvoj žargona unutar virtualnih komunikacijskih prostora. „Dob, spol, profesija, razina obrazovanja te želja za drukčijim, ekspresivnijim izražavanjem utječu na nastanak idioma koji se u hrvatskome, ali i svjetskome jezikoslovlju najčešće nazivaju žargon, sleng i/ ili šatrovački“ (Mikić Čolić, 2021: 135). Članovi virtualnih komunikacijskih prostora osjećaju potrebu za vlastitim verbalnim sredstvima kojima će afirmirati svoj internetski identitet. Riječi tvorene unutar žargona pretežito su obilježene kreativnošću i spontanošću, a njihovo nastajanje dijeli mišljenja na shvaćanje žargona kao „pokvareni govor“ ili kao „preporoditelja i obnovitelja standardnog jezika“

(Sabljak, 2001). Modernizacija današnjeg svijeta odvija se sve brže te je žargon jedno od sredstava kojim se jezik uspijeva prilagoditi potrebama urbane kulture.

Budući da se „cjelokupna čovjekova djelatnost odražava u jeziku te za nove životne sadržaje pronalaze se i novi izrazi“ (Barić i dr., 2005: 285), za očekivati je da unutar virtualnih komunikacijskih prostora pronalazimo velik broj plodnih tvorbenih elemenata. Pojavom svake novosti potrebno je stvoriti nove riječi koje će opisati te novine, a neki su od najplodnijih tvorbenih postupaka procesi sufiksacije, stapanja, skraćivanja i dr. „U jeziku interneta pojavljuje se velik broj neologizama. Na hrvatskim se mrežnim stranicama najčešća područja zastupljenosti neologizama odnose na Internet, odnosno računalo, telekomunikacije, bankarstvo, slobodno vrijeme te društvo“ (Filipan-Žignić, 2012: 70). Neologizmi ili novotvorenice često nisu općenito prihvaćene riječi te se ne smatraju dijelom standardnog jezika, ali mogu postati dijelom hrvatskog standardnog jezika ako su tvorene po tvorbenim zakonitostima. Najveći broj novonastalih riječi u virtualnom komunikacijskom prostoru proizlazi iz engleskog jezika jer je on dominantni jezik računarstva i interneta te zbog američkog podrijetla virtualno komunikacijskih prostora poput *Facebook Messengera*, *WhatsAppa*, *Discorda* i drugih.

4. Metodologija istraživanja

Prikupljen je korpus nestandardnih riječi koji pripadaju virtualnom komunikacijskom prostoru te je svrha ovoga rada analiza tvorbenih načina kojima su te riječi nastale. Korpus je prikupljen u periodu od početka travnja do početka rujna 2022. te je bitno naglasiti da su riječi novijeg nastajanja i u trenutnoj uporabi. Korpus se isključivo sastoji od prepisanih privatnih poruka s usluge instantnih poruka *Facebook Messengera, WhatsAppa*, *Vibera* i *Discorda* te s društvene mreže *Instagram*.

5. Rezultati

Tvorbu riječi u virtualnom komunikacijskom prostoru obilježava želja za spontanošću, humorističnošću, kreativnošću te kreiranjem što jednostavnije i razumljive riječi. Korpus se sastoji od 56 žargonskih riječi te će one u nastavku biti opisane i klasificirane prema tvorbenom postupku kojim su nastale. Riječi su prvotno podijeljene prema dva osnovna tvorbena postupka, a to su izvođenje i slaganje, odnosno jesu li nastale od jedne riječi (izvođenje) ili od više (slaganje).

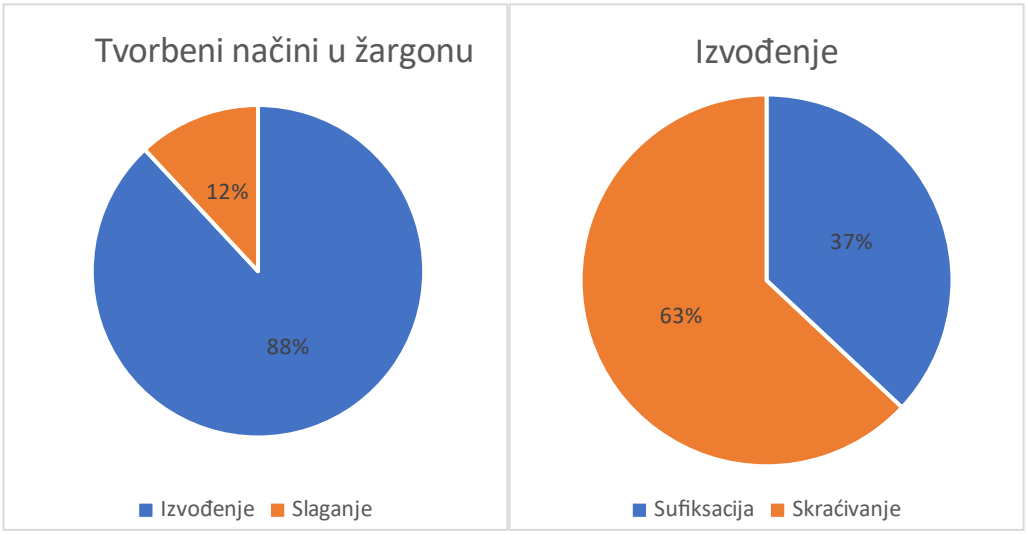

Prikaz 1. *Omjer tvorbenih postupaka u nastanku internetskih žargonizama*

Ono što se može uočiti iz prvog dijela prikaza jest da izvođenje kao osnovni tvorbeni način dominira u korpusu novih riječi prikupljenih za analizu u ovome radu s 88 %, dok složenice čine samo 12 % ukupnog korpusa. Unutar samog tvorbenog načina izvođenja, dva su dominantna tvorbena postupka: sufiksacija i skraćivanje. Skraćivanje prevladava sa 63 % što ujedno znači da je skraćivanje najučestaliji tvorbeni postupak u tvorbi novih riječi u virtualnom komunikacijskom prostoru. To je za očekivati jer se u virtualnoj komunikaciji uvijek teži za ubrzanjem i ekonomiziranjem. U nastavku će se rada dodatno analizirati svi tvorbeni postupci kojim su nastale riječi u korpusu prikupljenom za ovaj rad.

5.1. Izvođenje

Izvođenje je najplodniji tvorbeni način u hrvatskome jeziku te se definira kao način tvorbe u kojem je tvorenica u tvorbenoj vezi s jednom riječju koja se naziva izvedenica. Karakteristični su tvorbeni načini izvođenja sufiksalna i prefiksalna tvorba te prefiksalno-sufiksalna tvorba (Barić i dr., 2005).

5.1.1. Sufiksalna tvorba

„Sufiksalna je tvorba tvorbeni način u kojem se tvorbeno značenje izražava tvorbenim nastavkom ili sufiksom“ (Barić i dr., 2005: 294) te sufiksalna tvorba predstavlja najplodniji tvorbeni način hrvatskog standardnog jezika (Mikić Čolić 2021). Osnovna obilježja sufiksa jesu:

1. u sastavu riječi ima stalno mjesto: završetak riječi
2. nikada ne dolazi kao osnova
3. nikada ne dolazi u samostalnoj upotrebi i prema tome ima značenje samo u vezi s osnovom
4. ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, već samo morfološki preinačuje osnovu (Barić i dr., 2005).

a) tvorba sufiksom *-er*

Tablica 1: Imenice nastale dodavanjem sufiksa *-er*

1. youtuber	YouTube + er
2. strimer	strim + er
3. bloger	blog + er
4. hejter	hejt + er

U tablici 1 prikazane su imenice muškog roda koje su nastale dodavanjem sufiksa *-er*. One označavaju vršitelja radnje te su njihove polazne riječi engleskog porijekla. Riječ *YouTube* odnosi se na popularnu mrežnu uslugu za dijeljenje videozapisa, dok *youtuber* označava osobu koja zarađuje preko te stranice. Slično nastanku riječi *youtuber* nastala je i riječ *streamer.* Ona dolazi od engleske riječi *stream* koja označava internetski prijenos, a riječ *strimer* osobu koja zarađuje prenošenjem svoga života u stvarnom vremenu preko interneta. Kao i prethodna dva

primjera, riječ *bloger* nastala od riječi *blog* odnosi se na osobu koja piše dnevnik na internetu koji je vidljiv svima. Imenica *hejter* označava osobu koja mrzi nekog ili nešto, a riječ je nastala od engleske riječi *hate* koja označava glagol mržnje.

b) tvorba sufiksom *-izam* i *-uša*

Tablica 2: Imenice nastale dodavanjem sufiksa *izam* i *-uša*

1. debilizam	debil + izam
2. kretenizam	kreten + izam
3. idiotizam	idiot + izam
4. frikuša	frik + uša
5. sponzoruša	sponzor + uša

Primjeri iz tablice 2 ukazuju na to da se sufiksima *-izam* i *-uša* pojačavaju negativne konotacije određenih riječi. Dodavanjem sufiksa *-izam* na imenice muškog roda koje označavaju negativne konotacije prema pojedincu, žarište se prenijelo s pojedinca na djelovanje. Dodavanjem sufiksa *-uša* na imenice muškog roda stvoreno je pogrdno značenje kojim se izruguju osobe ženskog roda.

c) tvorba sufiksom *-ola*

Tablica 3: Imenice nastale dodavanjem sufiksa *-ola*

1. zbunjola	zbunjen + ola
2. rakinđola	rakija + ola

Primjeri u tablici 3 prikazuju riječi nastale dodavanjem sufiksa *-ola*. *Zbunjola* je riječ nastala dodavanjem sufiksa *-ola* na pridjev *zbunjen* te upućuje na zbunjenu osobu. Drugi je primjer riječ *rakinđola* nastala od imenice rakija kojoj je dodan sufiks *-ola* te označava osobu koja voli piti rakiju.

d) Tvorba glagolskog pridjeva trpnog

Tablica 4: Tvorba glagolskog pridjeva trpnog

1. napravito	napravljeno
2. dogovorito	dogovoreno
3. riješito	riješeno

Tablica 4 ukazuje na zanimljive oblike riječi nastalih u virtualnom komunikacijskom prostoru. U tim su primjerima prikazane riječi koje predstavljaju glagolski pridjev trpni koji nije tvoren u skladu sa standardnojezičnom normom. U ovom slučaju se uklanjaju sufiksi *-(l)jeno* i *-eno* te je bitno istaknuti da značenje riječi ostaje nepromijenjeno iz čega se može zaključiti da su ovo primjeri ludizma i jezične kreativnosti.

5.1.2. Skraćivanje

Skraćivanje je tvorbeni način pri kojem se izostavljaju i skraćuju određeni dijelovi riječi kako bi se izraz ekonomizirao, a Pintarić (2010: 100–101) kaže da razloge tome treba tražiti u brzini koju nameće suvremeni način života, lijenosti te želji da se osvježi, odnosno emotivno pojača dojam što ga govornik želi ostaviti na sugovornika.

5.1.2.1. Rezanje

Rezanje (engl. *clipping*) je „izrezivanje dijelova postojeće riječi, pri čemu se ne mijenja značenje riječi, ali se mijenja njezina stilistička vrijednost, u ovome slučaju riječ postaje žargonizam“ (Marković, 2012: 87). Rezanje uključuje izrezivanje početnih dijelova riječi, poznato kao afereza, te izrezivanje dočetnih dijelova riječi, poznato kao apokopa.

a) afereza

Tablica 5: Riječi nastale aferezom

1. tana	teretana
2. očale	naočale
3. činke	palačinke

Riječi nastale aferezom puno su rjeđe u odnosu na riječi nastale apokopom prikazane u tablici 5. Aferezom se postiže hipokorističnost gore navedenih primjera te ekonomičniji izraz. Zanimljivo je da se ne može utvrditi pravilnost u količini fonološkog materijala koji s početka riječi izrezuje.

b) apokopa

Tablica 6: Riječi nastale apokopom

1. pon	ponedjeljak
2. niš	ništa
3. dog	dogovoriti
4. stv	stvarno
5. por	poruka
6. nezz	ne znam
7. pozz	pozdrav
8. mis	mislim
9. dop	dopisivati
10. ugl	uglavnom
11. zab	zaboraviti

Uz navedeni primjer *pon* koji označava ‘ponedjeljak’, učestali su oblici apokope i za ostale dane u tjednu pa postoje: *uto*, *sri*, *čet*, *pet*, *sub*, *ned*. Zanimljivo je istaknuti da je svaki primjer apokope skraćen na riječ od tri sastavnice, izuzev primjera *nezz* i *pozz* u kojem je teško utvrditi zašto je došlo do ponavljanja suglasnika *z*. Može se zaključiti da je minimum glasova potreban kako bi riječ bila uspješno shvaćena nakon apokope jednak broju tri.

5.1.2.2. Skraćivanje višesložnih riječi

Pisanje višesložnih riječi smatra se upravo suprotnim internetskoj ekonomičnosti te se višesložne riječi skraćuju tako da im se ukloni određeni broj glasova s kraja riječi i dodaju se određeni sufiksi. Najplodniji sufiksi pri ovom tvorbenom postupku jesu *-ač* i *-oš*

a) Skraćivanje sufiksom *-ač*

Tablica 7: Riječi nastale skraćivanjem sufiksom *-ač*

1. mobač	mobitel
2. fejsač	Facebook
3. instač	Instagram

Mikić Čolić tvrdi (2021: 142) da se tradicionalno imenice sa sufiksom *-ač* tvore uglavnom od glagolskih osnova, a od ostalih osnova rijetko. To nije slučaj u ovom korpusu budući da su tri primjera navedena u tablici 7 tvorena od imenske osnove. Zanimljivo je istaknuti da se pri korištenju višesložnih riječi engleskog porijekla uklanja drugi dio riječi te se na njega doda sufiks *-ač*. „Tvorba imenica sufiksom *-ač* od imeničkih osnova predstavlja odmak od tvorbene tradicije jer takvi slučajevi nisu zabilježeni u raniji tvorbenim opisima, kao ni u rječnicima gdje se *-ač* također opisuje kao isključivo odglagolski sufiks“ (Mikić Čolić, 2021: 142–143).

b) Skraćivanje sufiksom *-oš*

Tablica 8: Riječi nastale skraćivanjem sufiksom *-oš*

1. nogoš	nogomet
2. sladoš	sladoled

3. vodoš	vodopad

Sufiksom *-oš* tvorene su imenice nastale od pokraćenih osnova višesložnih imenica čiji drugi slog završava na fonem *-o*.

5.1.2.3. Ispadanje glasova

Spontanost i brzina svakodnevnog govora prenijela se i u virtualnokomunikacijski prostor gdje se namjerno izostavljaju određeni glasovi kod riječi s ciljem da se izraz ekonomizira, a da pritom ne izgubi svoje značenje.

Tablica 9: Riječi Primjeri s izostavljenim glasovima

1. tream	trebam
2. neam	nemam
3. oš	hoćeš
4. kuiš	kužiš
5. gleaš	gledaš

Glasovi koji ispadaju najčešće se nalaze u intervokalnoj poziciji kao što je vidljivo u sva četiri primjera, izuzev primjera *oš* gdje glas ispada s početne pozicije u riječi i čak se gubi i samoglasnik *-e* s intervokalne pozicije.

5.1.2.4. Tvorba skraćenica

Skraćenice „nastaju iz praktičnih razloga i često su odraz svoga vremena“ (Barić i dr., 2005: 299). Takav je opis skraćenica točan. One su nastale zbog potreba unutar virtualnih komunikacijskih prostora te su izuzetno praktične, no što razlikuje skraćenice iz korpusa od standardnih skraćenica unutar hrvatskog jezika jest da ne odgovaraju ni jednom od tri ustanovljena tvorbena uzorka:

1. uzorak početnih slova

2. slogovni uzorak
3. mješoviti uzorak (Barić i dr., 2005: 299).

Tablica 10: Skraćenice u virtualnom komunikacijskom prostoru

1. msm	mislim
2. klk	kolokvij
3. dns	danas
4. vjj	vjerojatno

Primjeri iz tablice 10 upućuju na to da se skraćenice u okvirima virtualnog komunikacijskog prostora tvore ispuštanjem samoglasnika i određenih suglasnika. Mikić Čolić (2021) taj uzorak nastanka skraćenica naziva suglasničkim. U prva tri primjera ispušteni su samoglasnici te određeni suglasnici (*l* u *mislim* i *k*, *v*, *j* u *kolokvij*), a sadržani su suglasnici s inicijalne, intervokalne i finalne pozicije. Primjer koji se razlikuje jest *vjj* pri kojem su također ispušteni svi samoglasnici i određeni suglasnici, no nije sadržano glas u finalnoj poziciji jer se radi o samoglasniku.

5.1.3. Tvorba glagola

Glagoli se u hrvatskom standardnom jeziku mogu tvoriti od glagola, od imenica, od pridjeva te od ostalih vrsti riječi (zamjenice, brojevi, prilozi, uzvici). Riječi u ovome korpusu tvorene su od imenica engleskog podrijetla te dodavanjem sufiksa *-ati*. „Sufiksom *-ati* tvore se glagoli koji su povezani s onim što znači imenica u osnovi, i to: a) kao s objektom (*brazdati* – ‘praviti brazde’), b) kao s obilježjem zbivanja (*cvjetati* – ‘dobivati cvjetove’) (Barić i dr., 2005: 376).

Tablica 11: Glagoli tvoreni od imenica engleskog podrijetla

1. downloadati	download
2. uploadati	upload

3. streamati	stream
4. skajpati	skajp
5. rewatchati	rewatch
6. shareati	share

Svi primjeri iz tablice 11 tvoreni su na identičan način, dodavanjem sufiksa *-ati*. Glagoli se također sprežu po pravilima hrvatskog standardnog jezika. Njihovo je značenje povezano sa značenjem svake imenice kao s objektom u engleskom jeziku. *Rewatchati* dolazi od engleske riječi *rewatch* koja označava ponovno gledanje pa shodno tome *rewatchati* znači ponovno gledati.

5.2. Slaganje

Slaganje je drugi osnovni tvorbeni način te je on puno manje zastupljen u ovom korpusu. „Slaganje je takav tvorbeni način kojim od dviju riječi nastaje jedna. Riječi tako nastale zovu se složenice“ (Barić i dr., 2005: 296).

5.2.1. Stapanje

Za stopljenicu Mikić Čolić (2021) kaže da je riječ nastala stapanjem te da se ona može odrediti kao riječ sastavljena od dviju (ili više) riječi koje najčešće imaju srodna značenja. Budući da je tvorba riječi vrlo dinamično područje, ne iznenađuje činjenica što je stapanje našlo svoje mjesto u pregledima tvorbenih načina u engleskom jeziku jer stopljenice čine znatan dio korpusa novih engleskih riječi. Ono što u hrvatskom jeziku otežava nastanak stopljenica jest spojnik jer zahtijevanje spojnika upućuje na model koji nije dobar za konstrukcijsku shemu leksičke stopljenice.

Tablica 13: Stopljenice

1. kumomat	kum + bankomat

2. cocacolastično	coca-cola + fantastično
3. klošarka	klošar + košarka

Za prvi primjer *kumomat* potreban je spojnik *-o* kako bi se uspješno spojile riječi *kum* i *bankomat*, a sama riječ označava kuma koji je uvijek spreman pomoći drugom kumu, „pogurati“ ga u bilo kojem smislu. Drugi je primjer rezultat igre riječi na očitu poveznicu između napitaka Coca-Cole i Fante te stapanju u stopljenicu pomaže preklapanje samoglasnika *a*. Treći je primjer klasični primjer velikog preklapanja glasova između dviju riječi te se one uklope jedna u drugu i tako tvore stopljenicu. *Klošarka* označava lošiju igru košarke u odnosu na profesionalne košarkaše ili ako je profesionalna utakmica košarke loša, radi se o klošarci.

6. Zaključak

Napredak tehnologije i povezivanje čitavog svijeta putem računala i internetskih protokola uzrokovao je znatne promjene unutar hrvatskoga jezika. Internet i globalna umreženost omogućili su bržu i jednostavniju komunikaciju. Zbog mnoštva novih pojava koje su došle na krilima razvoja interneta, jezik se morao prilagođavati i širiti kako bi uspješno imenovao sve novosti koje su ga zatekle. Stvoren je novi tip žargona koji obuhvaća područje virtualnih komunikacijskih prostora, a kreiran je različitim tvorbenim postupcima. Analizom korpusa utvrđeno je da je izvođenje najplodniji tvorbeni način, odnosno da se najveći broj riječi tvorio od jedne riječi. Najrašireniji je način tvorbe riječi skraćivanje u različitim oblicima. Skraćivanje riječi upućuje na jezičnu ekonomičnost što ne iznenađuje jer se radi o mlađoj generaciji govornika koji teže igrama jeziku, kreativnosti, jednostavnosti, brzini i spontanosti. Važno je istaknuti da je veliki dio korpusa analiziranog u ovome radu nastao pod utjecajem engleskog jezika što je za očekivati jer je engleski jezik „lingua franca“ računalnog i internetskog svijeta. Sasvim je prirodno da engleski jezik utječe na hrvatski u okvirima virtualnih komunikacijskih prostora jer dolazi do izrazitog kontakta između dva jezika, no postavlja se pitanje obogaćuje li to hrvatski jezik ili oduzima od njega.

7. Literatura

1. Barić, Eugenija i dr. 2005. *Hrvatska gramatika*, Zagreb : Školska knjiga.

2. Filipan-Žignić, Blaženka 2012. *O jeziku novih medija: Kvare li novi mediji suvremeni jezik?*, Split : Matica hrvatska Ogranak Čakovec.

3. Marković, Ivan 2012. *Uvod u jezičnu morfologiju*, Zagreb: Disput.

3. Mikić Čolić, Ana 2021. *Neologizmi u hrvatskome jeziku*, Osijek : Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

4. Pintarić, Neda 2010. „Tvorbeni postupci u poljskom i hrvatskom razgovornom jeziku“, *Filologija*, 55, 89–104.

5. Sabljak, Tomislav 2001. *Rječnik hrvatskoga žargona*, Zagreb: VBZ.